

10 สถานการณ์ เด่นในรอบปี เปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง ในปี 2548

1. คลื่นมหาประลัย "สึนามิ" ธรณีพิบัติครั้งร้ายแรงที่สุดของโลก

ครบรอบ 1 ปีเหตุการณ์สึนามิ สรุปลักษณะคนไทยผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์สึนามิรวม 2,059 คน สูญหาย 1,921 คน และจำนวนหมู่บ้านที่ได้รับความเสียหาย 407 หมู่บ้าน รัฐบาลได้ใช้งบประมาณกว่า 300 ล้านบาท จัดงานรำลึกและทำบุญให้กับผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ขณะที่ความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านผู้ประสบภัยอยากให้นำเงินเหล่านั้นมาช่วยเหลือดูแลสภาพความเป็นอยู่ของผู้ที่รอดชีวิตมากกว่า เพราะขณะนี้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ต่างตกอยู่ในภาวะที่ลำบาก ทั้งเป็นเด็กกำพร้า เป็นผู้พิการ ขาดที่พึ่งไรที่คิดทำกิน และเครื่องมือทำมาหาเลี้ยงชีพ นอกจากปัญหาที่อยู่ที่ยากแล้ว หลายคนยังคิดภาพเหตุการณ์เลวร้ายฝังในความทรงจำ ทำให้เกิดปัญหาบั่นทอนสุขภาพกายและจิตตามมาต่อเนื่อง กรมสุขภาพจิตจึงได้จัดตั้ง "ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพจิต" อย่างเป็นทางการขึ้นที่ ต.คึกคัก อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2548 คอยดูแลให้กำลังใจกับทุกคนที่มาขอรับคำปรึกษาและรักษาผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตให้กลับมามีชีวิตได้ปกติดังเดิม

2. สถานการณ์ไฟใต้ บนเส้นทางสู่สันติภาพ

ความรุนแรงใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสงขลา ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปีนี้ มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากกว่าปีที่ผ่านมา ผู้ที่ได้รับความเสียหายหนักที่สุดคือประชาชน มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ 509 คน บาดเจ็บ 850 คน ส่วนตำรวจ ทหาร เสียชีวิต 55 คน บาดเจ็บ 253 คน เหตุการณ์ซ้ำๆ ที่เกิดมากที่สุดในปีนี้ยังคงเป็นการลอบยิงเจ้าหน้าที่ ประชาชน ลอบวางเพลิง วางระเบิดตามสถานที่ราชการและชุมชน ก่อวิน จับตัวประกัน เป็นต้น กล่าวโดยสรุป ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2548 รวมทั้งสองปีที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือความไม่สงบถึง 3,546 ครั้ง โดยในปี 2547เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง 1,843 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2548 เกิดเหตุ 1,703 ครั้ง

3. ทางสองแพร่งของนโยบายไข่หัดคน: จะเลือกสุขภาพคนหรือธุรกิจสัตว์ปีกส่งออก

การระบาดของไข่หัดคนในสัตว์ปีกยังเกิดขึ้นในพื้นที่และเกิดซ้ำในบางพื้นที่ เพราะเชื้อไข่หัดคนยังไม่หมดไปจากประเทศไทย และระบาดอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในช่วงที่อากาศเย็น ไข่หัดคนในปีที่ 2 ประชาชนทั่วไปลดความหวาดกลัวในการบริโภคสัตว์ปีกลง หันมาบริโภคเป็ด-ไก่ตามปกติ อีกทั้งการสร้างความรู้เรื่องของไข่หัดคนและการเผยแพร่ให้ประชาชนเข้าใจอย่างค่อเนื่อง รวมถึงระบบการควบคุมโรคของไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัครชุมชนในการเฝ้าระวังและรายงานเมื่อเกิดเหตุ ทำให้สามารถควบคุมโรคได้รวดเร็ว ประชาชนจึงมั่นใจถึงความปลอดภัยในการอยู่ร่วมกับไข่หัดคนมากขึ้น สำหรับการระบาดในคนของไทย ตั้งแต่กรกฎาคม 2547 จนถึง ธันวาคม 2548 มีผู้ป่วยจากโรคไข่หัดคน 22 คน เสียชีวิต 14 คน และไม่เกิดการติดเชื้ออีก จนถึงปัจจุบัน ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ยังมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น หน่วยงานสาธารณสุขทั้งของไทยและนานาชาติต่างวางแผนเตรียมรับมือกับการระบาด เพราะมีสัญญาณเตือนแล้วว่าอาจมีการระบาดใหญ่ทั่วโลกของไข่หัดคนในคนในอนาคต ที่ทำให้มีคนเสียชีวิตนับล้านคนทั่วโลก

4. สังคมไทยกับภัยข่มขืน

ภัยข่มขืนยังคงเป็นภัยที่น่ากลัวในสังคมไทยและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ปีนี้ข่าวภัยทางเพศบนหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน เพิ่มขึ้นถึง 391 คดี มากกว่าปีที่แล้ว 62 คดี และที่น่ากลัวกว่านั้นก็คือ คนใกล้ชิดกลายเป็นผู้กระทำผิดเสียเอง โดยพบว่า ร้อยละ 80 เป็นคนรู้จัก คนใกล้ชิด ซึ่งควรไว้วางใจได้มากกว่าคนแปลกหน้า เช่น คู่รัก เพื่อน ครูอาจารย์ นายจ้าง ผู้บังคับบัญชาญาติพี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อบังเกิดเกล้า ที่พยายามหาช่องทางขโมยใจเหยื่อวัยเด็กที่ไม่สามารถหาทางหนีทีไล่ได้ บางราย

ต้องถูกกระทำนานนับปี จนเพื่อนบ้านต้องหาทางช่วยเหลือ กล่าวได้ว่าปัญหาละเมิดล่วงเกินทางเพศถึงขั้นวิกฤติ เพราะแม้เด็กเล็กๆ อยู่ในบ้านตัวเองก็ยังไม่มีความปลอดภัย ยิ่งไปกว่านั้นระบบอำนวยความสะดวกต่อผู้เสียหาย ภายใต้ระบบกฎหมายอาญาในปัจจุบัน ดูเหมือนจะเอาผิดผู้ล่วงละเมิดทางเพศได้ยาก ซึ่งเป็นมิติที่ได้รับความใส่ใจน้อย เลื่อนรางในกระบวนการนิติรัฐของเรา ขณะที่ผู้วางนโยบายก็ขาดความสนใจต่อการสร้างเสริมระบบป้องกันการทำความรุนแรงซ้ำซ้อนต่อผู้เสียหาย

5. น้ำตาลในนมและขนมเด็ก เรื่องไม่เล็กในสังคมไทย

เด็กติดหวาน เป็นอีกหนึ่งอาการน่าเป็นห่วงของเด็กไทย เมื่อเกรงกันว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพในอนาคต เพราะขณะนี้พบว่าเด็กไทยฟันผุมากขึ้น พอๆ กับเด็กไทยเข้าข่ายโรคอ้วน สถานการณ์ในปีนี้นำเข้าสู่อีกขั้นหนึ่งของการรณรงค์ให้เด็กไทยกินน้ำตาลในปริมาณที่พอดี คือ ลดจากค่าเฉลี่ยวันละ 20 ซ้อนชา ให้เหลือไม่เกินวันละ 6-8 ซ้อนชา ซึ่งเป็นปริมาณที่เหมาะสมสำหรับเด็ก มีโครงการดีๆ เกิดขึ้นโดยเครือข่ายเด็กไทยไม่กินหวาน และ สสส. ที่ได้จัดโครงการ "โรงเรียนอ่อนหวาน" มีการชักชวนให้เด็กดื่มแต่นมรสจืด และควบคุมการขายขนมและน้ำอัดลมในโรงเรียน ขณะนี้นำร่องไปแล้ว 100 โรงเรียน และได้รับการตอบรับที่ดี อีกทั้งได้ขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง แนะนำดูแลให้เด็กหันมากินผลไม้เลือกกินขนมปังไม่เคลือบน้ำตาล และกินน้ำเปล่าแทนน้ำอัดลมอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งแรงผลักดันจากสถาบันวิจัยโภชนาการ ม.มหิดล หาแนวทางให้มีการติดฉลาก หรือติดความหมายตามท้องตลาด เพื่อคัดสินใจได้ง่ายขึ้นในการเลือกซื้อขนมที่เหมาะสมกับสุขภาพเด็ก

6. จากปลั้นน้อยถึงกวาวเครือ ฤๅสมุนไพโรไทยจะตกอยู่ในอุ้งมือต่างชาติ

กวาวเครือสมุนไพโรไทยทองถิ่นไทยมากคุณค่า ถูกต่างชาติขุดไปเป็นสมบัตินำไปคิดค้นผลิตเครื่องสำอางปีทีแล้ว ปีนี้ไม่ต่างกันเมื่อบริษัทเครื่องสำอาง 2 แห่งในสหรัฐอเมริกาได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการสกัดกวาวเครือขาว เมื่อปลายปี 2548 ที่ผ่านมา หลังจากได้คิดค้นและผลิตออกมาเป็นเครื่องสำอาง บำรุงผิว กระจับปริงคองคาและครีมวนคหน้าอก ซ้ำร้ายไปกว่านั้นยังได้นำเข้ามาขายในประเทศไทยแล้วในระหว่างที่รอรับสิทธิบัตร สมุนไพโรไทยแต่ยี่ห้อต่างชาติอาจทำให้ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทยขายยากขึ้นเมื่อคนไทยเองนิยมใช้ของนอกมากกว่าของที่ผลิตโดยฝีมือล้วนๆ ของคนไทยเอง ความหลากหลายของสมุนไพโรไทยทำให้เป็นที่จับตามองของต่างชาติ เตรียมฉวยโอกาสนำไปจดสิทธิบัตร พืชสมุนไพโร 11 ชนิด ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกขโมยไป ได้แก่ ฟ้าทลายโจร หม่อน ส้มแขก ชุมเห็ดเทศ ลูกประคบ ขมิ้นชัน โพล กระจับปริงคองคา บัวบก และพริกไทย

7. สื่อโป๊กับเรื่องเช็กส์ของวัยรุ่น

สื่อโป๊ๆ หรือวีซีดีเอ็กซ์ เช็กส์ เปลือย ที่เป็นปัญหาก่อคดีทางเพศและชักจูงให้หมกมุ่นแต่เรื่องเพศ ยังคงถูกปราบปรามไม่รู้จักจบจักสิ้น อีกทั้งความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลก็เปลี่ยนไป กลายเป็นสนใจภาพหลุด ภาพแอบถ่าย หรือที่เรียกว่า คลิปวีดีโอ กันมากขึ้น ข่าวดังในปีนี้อคือการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยการนำวีดีทัศน์ร่วมเพศที่เป็นส่วนตัวเพราะถ่ายเพื่อเก็บไว้ดูเอง ส่งทอดต่อกันทางอินเทอร์เน็ตจนกลายเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ ภาพที่ไม่ได้ตั้งใจเผยแพร่จึงกลายเป็นภาพที่แพร่หลายภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ด้วยกระบวนการผลิตและเผยแพร่ที่ง่ายคายนี่เอง ทำให้รัฐบาลเตรียมออกกฎหมายเอาผิดผู้ผลิต หรือผู้ที่ถ่ายรูปเก็บไว้ดูเอง ผู้ที่แจกจ่ายหรือส่งต่อ ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร ภาพระบายสี ภาพโฆษณา สิ่งพิมพ์ แถบบันทึกเสียง รูปถ่าย ภาพยนตร์ วัสดุบันทึกภาพ ถ้อยคำทางโทรศัพท์ ที่ทำให้เกิดการยั่วยั่วอารมณ์ทางเพศ หากใครทำผิดมีโทษจำคุกมากกว่า 3 ปี และปรับสูงสุด 1 ล้านบาท

8. ความรุนแรงในวัยรุ่นอันธพาลหรือคิกคะนองผิดพลังหรือตั้งใจ

สำนักสุขภาพจิตสังคม ได้สรุปภาพรวมปัญหาของปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย จากหนังสือพิมพ์ 10 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548-31 ธันวาคม 2548 พบสถิติที่น่าสนใจ ดังนี้คือ เกิดเหตุความรุนแรงในสังคมรวมทั้งหมด 2,093 ครั้ง ความรุนแรงที่พบมากที่สุดเรียงลำดับ คือ 1. ข่าผู้อื่น 847 ครั้ง 2. ทำร้ายร่างกายผู้อื่น 531 ครั้ง 3. ถูกข่มขืน 362 ครั้ง 4. ข่าตัวตาย 129 ครั้ง 5. ข่าผู้อื่นและข่าตัวตาย 86 ครั้ง 6. ถูกกระทำอนาจาร 67 ครั้ง 7. ทำร้ายร่างกายตนเอง 42 ครั้ง และ 8. ถูกข่าและข่มขืน 29 ครั้ง โดยที่กลุ่มอายุ 16-25 ปี ก่อเหตุมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 26-35 ปี ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้ มาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง คนหันมาให้ความสำคัญวัดคุณค่ากว่าความเป็นมนุษย์ หากสังคมยังอยู่แบบตัวใครตัวมัน คาดว่าแนวโน้มปัญหาในปี 2549 นี้จะเพิ่มขึ้นอีกแน่นอน

9. ขยะอันตรายภัยร้ายที่มองไม่เห็น

สถานการณ์ของเสียอันตราย ปี 2548 นี้ เป็นที่ประหลาดใจเมื่อดูตัวเลขแล้วพบว่า ประเทศไทยมีการผลิตและนำเข้าสารเคมีอันตรายจากต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 31.7 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วประมาณ 7.5 ล้านตัน ส่วนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่เพิ่มขึ้นปีละ 25 ล้านก้อน กรมควบคุมมลพิษยังคงจัดโครงการเรียกคืนซากแบตเตอรี่มือถือเหมือนปีที่ผ่านมา ร่วมรณรงค์ให้นำขยะอิเล็กทรอนิกส์มาทิ้งในกล่องรับทิ้งที่จัดไว้ให้ทั่วประเทศ ซากเหล่านี้จะนำไปให้บริษัทรับกำจัด หรือเลาะเอาโลหะมีค่ากลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง โดยที่บริษัทร่วมรณรงค์อาสารับกำจัดให้ฟรี ส่วนสถานการณ์ลักลอบทิ้งขยะ ของเสียอันตรายยังมีอยู่ต่อเนื่อง ปีนี้พบว่าขยะที่ลักลอบนำมาทิ้งมาจากเมืองใหญ่ๆ ที่เป็นข่าวบ่อยครั้งคือ จ. เชียงใหม่ โดยบริษัทเอกชนที่รับกำจัดลักลอบนำขยะหลายคันรถไปทิ้งที่ชุมชนหมู่บ้านจังหวัดอื่นหรือตามข้างถนนในเวลากลางคืน จนชาวบ้านทนไม่ได้ต้องแจ้งตำรวจจับกุม มีการลักลอบทิ้งสารเคมีจากอุตสาหกรรมเมืองระยองไปทิ้งที่กลางหุบเขาใน จ.ชลบุรี กลิ่นที่ฉุนจนชาว

บ้านทนไม่ไหวจึงต้องขุดจับ นอกจากนี้ยังมีประชาชนบางคนยังละเลยหรือไม่มีความรู้ในการกำจัดที่ถูกวิธี ได้นำน้ำมันเก่าที่ใช้แล้วทิ้งลงท่อระบายน้ำสาธารณะจนสร้างความเดือดร้อนให้กับคนในหมู่บ้าน ตัวอย่างที่ยกมาเป็นข่าวเจียบๆ แต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชนคนรอบข้างอย่างใหญ่หลวง

10. เด็กไทยในกับดักอบายมุขที่เยาะกลางคืน

เหล้าและบุหรี่ในสังคมไทยยังเป็นเรื่องใหญ่ตลอดปี 2548 กระทรวงสาธารณสุขในฐานะเจ้าภาพได้ผลักดันให้ร้านค้าต่างๆ ห้ามวางขายบุหรี่กับตู้โชว์ที่ทำให้เห็นได้เด่นชัด ห้ามขายเหล้าและบุหรี่ให้เด็กต่ำกว่าอายุ 18 ปี ให้บริษัทแอลกอฮอล์งดการโฆษณาแพรร่าเหล้า เบียร์ทุกชนิดผ่านจอทีวีและวิทยุจนเป็นผลสำเร็จ ก้าวต่อไปที่จะเกิดขึ้นในปี 2549 คือ ร่วมมือกับกรมสรรพสามิตแก้ไขกฎหมาย ห้ามมีการแบ่งบุหรี่ขาย ห้ามผลิต นำเข้า จำหน่ายบุหรี่ซองเล็กหรือบุหรี่ที่บรรจุน้อยกว่า 20 มวน และห้ามเคมรสาขาหรือมีกลิ่นหอมคล้ายกลิ่นผลไม้ซึ่งมุ่งชักชวนให้วัยรุ่นและผู้หญิงอยากลองสูบบากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ขอความร่วมมือองคกนเหล้าและสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงาน ส่วนร้านค้าในวัด โรงเรียน สถานข้าราชการ ห้ามขายเหล้า โดยเริ่มที่กระทรวงสาธารณสุขเป็นแห่งแรก และจะขยายผลต่อไปเพื่อสร้างสังคมดี โดยมีผู้ใหญ่เป็นต้นแบบ ส่วนปัญหาแหล่งมั่วสุมมั่วเมาไปกับการจัดระเบียบหอพักหรืออพาร์ตเมนต์ที่อยู่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัย ทั้งในเขตกรุงเทพและต่างจังหวัด ให้ขึ้นทะเบียนเป็นหอพักที่ถูกตามกฎหมาย ยึดถือระเบียบห้ามนักศึกษาชายหญิงอยู่ด้วยกัน และไม่ควรรออยู่แออัดในห้องเกิน 5 คน หอพักเถื่อนจะถูกกวาดล้าง ตั้งแต่ 1 เมษายน 2549 นี้เป็นต้นไป